

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kényszerű visszadására
 vagy megöröszésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Előfizetés ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 10.

Slepp — Czopf.

Csunya két német szó a slepp és czopf, de nálunk megdönthetetlen uralmuak. Szinte kiegészítik egymást különben. Idejét mult divat mind a kettő s egymás nélkül el sem képzelhetők.

Most azonban összeveszett a két ódonság és minden gut gesinnt lélek gyönyörűségére, győzött a czopf.

Ferencz Ferdinánd trónörökös Szentpétervárra utazott. Tudvalevőleg az ilyen utazás mélyebb nyomokat hagy a politikai életben. Az udvaroknál is, egyideig beszéd, később pletyka tárgyai az ilyen látogatások, melyek mondva csinált ügyes riporteri bon-molt-k utján az alsóbb társadalmi rétegben is sokáig közbeszéd tárgyai.

Ausztria és Magyarország trónjának örököse ment most a muszka czárhoz, kinek elődje hadsereget küldött a »lázadó« magyarság leverésére. És a nagy orosz birodalom népe látja, hogy a mit ő végez, az alaposan van végezve, magyar még csak hirmondónak sem maradt. A mi jogászen, juhászen, betyáren néven kódorog az országban belőlük, az nem számít, hiszen a trón örököse körül van cseh, van osztrák, utját előkészíti egy lengyel, de magyar hirmondónak sincsen mellette.

És ha kérjük, hogy miért nincsen, hát üssünk a saját fejünkre.

A trónörökös akarta, hogy legyen, de

nem engedte Széll magyar miniszterelnök ur.

Minden politikus elismeri, hogy Zichy János gróf képzett politikus, kinek ott a helye az államférfiak sorában.

Ösnemes régi magyar család ez, melynek minden tagja kiváló szerepet játszik politikai életünkben. Zichy János iránt meleg rokonszenvet érez a trónörökös és talán mégis az ő joga, hogy kit méltat szimpáthiájára — és most utazása előtt udvarmester utján felszólította, hogy hajlandó lenne-e elkísérni őt oroszországi utjára.

Zichy igenlő válasza után Goluchovszky hozzájárulásával Windischgraetz herczeg osztrák és Zichy gróf magyar főurak kísérték volna a trónörökös.

Ekkor lépett közbe Széll, a tapintatos békéltető miniszterelnök és minden követ megmozgatott, hogy Zichy ne jusson a trónörökös kíséretébe, mert néppárti. Abba a pártba tartozik tehát, melyben Rakovszky van, ki meg merte kritizálni Széll miniszterelnök urat.

A trónörökös azonban tapintatosabb, mint Széll ur, a rátóti tényező és kijelentette, hogy ő Zichyt meghívta, Zichy a meghívást elfogadta, ő tehát sem Zichyt, sem magát meg nem sértheti azzal, hogy helyette más magyar főnemest kérjen fel. Goluchovszky helyeselte a trónörökös felfogását, de kijelentette, hogy ő nem tehet róla, az tisztán a magyar kormány ténye.

Széchenyi miniszter, kinek értesítésére csinálta e baklövést Széll, erre audienciát

kért a trónörökösötől, ki azonban nem fogadta.

De a Széll győzelme teljes.

Nehezen bár, de keresztül vitte, hogy nem volt magyar kísérő a trónörökös mellett.

És mondja valaki külföldön, hogy a magyar nem önálló független nemzet.

Hát biz ez undorítóan csunya dolog politikai szempontból és nem csekély lokon ostoba paczifikáló program szempontjából, melylyel Széll ur kendőzte eddig magát.

Elvégre, hogy egy párt tetszik, vagy nem tetszik-e a miniszterelnök urnak, az nem lehet ilyen fontos kérdésnél irányadó, mikor arról van szó, hogy reprezentálhasson-e a magyar vagy se. Hiszen Széll urnak saját pártja sem egészen kedves, tulajdonképpen csak azok kedvesek, kik pástör dalokat zengenek harmatozó keléséről.

Zichyt másfélórás kihallgatáson fogadta a trónörökös és ez idő alatt beható eszmecserét folytatott politikai dolgokról a gróffal, ki azon benyomással távozott, hogy a trónörökös nemcsak érdeklődik ügyeink iránt, de jól ismeri is azokat.

Azt hisszük, ez a korlátolt felfogásu eljárás és tapintatlan erőszakoskodás veszedelmesebb kelést fog támasztani Széll uron, mint az előbbi volt s az operáció, melyet e miatt végeznek majd rajta az ő kedves Bécsében, mélyre hatóbb és fájdalmasabb lesz.

Itthon haja szála se fog meggörbülni, hiszen társadalmunk annyira el van me-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

A hivatalnok halála.

Írta: Csehov Antal.

Egy szép estén a nem kevésbé szép Iván Dimitrievics Cservjakov számtanácsos a földszint második sorában ült s a színházi messzelátóval a színpadra bámult, ahol a »Cornevillei harangokat« adták elő. Bámulva nézte a színészeket és színésznőket s végtelentül boldognak érezte magát. Azonban egyszerre csak...

(Az elbeszélésekben nagyon gyakran fordul elő ez az »egyszerre csak.« Az írónak igaznak is van: az élet telve van váratlan dolgokkal.)

Egyszerre csak összehúzódott a számtanácsos arca, a szemei kidülledtek üregeikből, s elállt a lélekzete... Cservjakov levette a szemei elől a messzelátót, lehajolt és... hupci!!! Tüsszentett, amint látják. Senkinek és sehol sem tilos tüsszenteni. A paraszt is tüsszent, meg a rendőrfőnök is tüsszent, sőt néha még a titkos tanácsosok és tüsszentenek. Mindenki tüsszent. Cservjakov tehát a legkevésbé sem jött zavarba, zsebkendőcskéjével megtörölte az arcát és mivel udvarias ember volt, körültekintett, hogy a tüsszentésével nem okozott-e valakinek kellemetlenséget. Ekkor azonban már mégis csak zavarba jött. Látta, hogy egy öreg ur, aki előtte az első sorban ül, gondosan törölte a zsebkendőjével a nyakát és kopasz

fejét, s közben valamit mormog. Ebben az öreg urban Cservjakov fölismerte Brisakov főállamtanácsost, akinek a pénzügyminiszteriumban volt hivatala.

— Letüsszentettem, — gondolja magában Cservjakov. — Nekem nem főnököm, de azért mégis kellemetlen ez az eset. Bocsanatot kell kérnem tőle.

Cservjakov köhintett, előre hajolt s a főállamtanácsos fülébe ezt sugta:

— Bocsanatot kérek, kegyelmes uram!... Csak véletlenül történt...

— Nem baj, nem baj!

— Az istenne kérem, bocsásson meg!... Hiszen... hiszen én nem akartam!

— Ugyan legyen szives letűlni!... Ne zavarja az előadást!...

Cservjakov még nagyobb zavarba jött, ostobán mosolygott s a színpadra bámult, oda nézett mest is, ahová az imént, de a boldogság érzete már eltűnt a szívéből. Nyugtalanodott. Felvonás közben odament a főállamtanácsoshoz, tipegett körülötte egy kis ideig s aztán bátorságát összeszedve így szólt:

— A kegyelmes urat letüsszentettem... Kérem, bocsásson meg nekem!... Hiszen én nem akartam, a legkevésbé sem akartam...

— Ugyan hagyjon már békén... Én már el is felejtettem s ön még mindig emlegeti! — szölt a főállamtanácsos és a türelmetlenségtől idegesen vonaglott az alsó ajka.

— Elfelejtette... de látszik a szemeiből, hogy beszánkodik, — gondolta magában

Cservjakov s gyanakodva sandított a főállamtanácsosra. — Még beszélni sem akar velem! Meg kell neki magyaráznom, hogy nem volt szándékom tüsszenteni... hogy ez csak természeti kényszerűség volt... Végre még azt találja hinni, hogy le akartam őt köpni. És ha most nem hiszi is ezt, meglehet, hogy egyszer, később mégis csak ezt fogja hinni...

Mikor hazament, elmondta a feleségének, hogy milyen ügyetlenséget követett el a színházban. Megütöközött rajta, hogy a felesége oly könnyedén gondolkozik erről a dologról. Az aszszony először megrémült, de mikor megtudta, hogy Brisakov másik miniszteriumból való, megnyugodott.

— Midenesetre menj át a pénzügyminiszteriumba, — szölt a felesége, — s kérj tőle bocsanatot, mert különben azt fogja hinni rólad, hogy nem tudod, hogyan kell viselkedni az előkelő társaságban.

— Hiszen éppen ez a bökkenő! Bocsanatot kértem tőle, de oly különösen viselkedett... Nem szölt egyetlenegy komoly szót sem... Különben nem is volt ideje a beszélgetésre.

Cservjakov másnap az új egyenruháját vette magára, a fodrászzal rendbe hozatta a haját s elment Brisakovhoz, hogy a dolgot ki-magyarázza neki... Mikor a főállamtanácsos fogadószobájába lépett, egész sereg ember volt ott, akiknek a folyamodványait éppen átvette a főállamtanácsos. Mintán néhány embernek kérését meghallgatta, meglátta Cservjakovot.

rülve a pártpolitikai felfogásba, hogy talán akad, a ki a magyarság vivmányaként üdvözli majd ezt is, hogy Széll ur felépése miatt nem jutott magyar a trónörökös mellé.

F—y.

A baksai választás.

Kétszer is volt választás a baksai kerületben s a pótválasztásból dr. Darányi Ferencz pécsi ügyvéd került ki győztesen néppárti programmal. Az ellenjelöltjének, Berger Ignác szabadelvűpárti katolikus plébánosnak a hivi megámadták a választást, első sorban hitfelekezeti izgatás miatt. Peticziójuk szerint Darányi, a kerületbeli katolikus papok asszisztenciájával, valósággal fanatizálta a vallásos zalai népet.

— A katolikus vallás veszélyben van! hirdették szélteben.

Majd főképp ezzel hatott a néppárt a katolikus választókra:

— *Hitét tagadta meg* és nem fog a más világon idvezülni, a ki nem velünk szavaz.

A peticiót tegnap tárgyalta Paiss Andor elnöklésével a Kuria. A felhozott vádakkal szemben dr. Darányi maga védte magát, de előbb négy rendbeli alaki kifogást is emelt. Állította a többek között, hogy a kérvényt aláíró választók nem tudták, mit irnak alá s hogy a Kuria előtt folyó eljárás költségeire szánt 3000 koronát nem ezek a választók tették le, hanem másvalaki. Kifogásait elvetette a bíróság s aztán érdemben tárgyalták a választás ellen emelt vádat.

A trónörökös utazása.

Ferencz Ferdinánd trónörökös pétervári utazása és ottani fogadtatása tagadhatlanul fontos momentumot képez külpolitikánkban. Az a feltűnő barátkozás, mely most Ausztria-Magyarország és Oroszország között végbemeleg, egy újabb záloga az európai békének, de különösen biztosítéka a statusquo fenntartásának a Balkánon. Es reánk nézve ez az

utóbbi a fontosabb. Az 1897-iki egyezmény, mely a Balkánra nézve a két állam között fennáll, nem a legszerencsésebb lehetett, mert hiszen a delegáció mult évi ülészakában maga Goluchovszky kijelentette, hogy Oroszország nem tartja be annak pontozatait. Akkor a viszony monarchiánk és Oroszország között a lehető leghűvösebb volt. Azóta azonban báró Aerenthal pétervári nagykövetségünk, a ki különben is mindig nagy oroszbarát hírében állott, mindent elkövetett, hogy ez a viszony jobbra forduljon. Mihajlovics orosz nagyhercegnek budapesti látogatása, most pedig a mi trónörökösünknek utazása, rendkívül szívélyes fogadtatása, valamint az ott mondott meleg hangu felkészünetek, mindezek eléggé bizonyítják, hogy a hatalmas szomszédal a lehető legjobb viszonyban vagyunk. Az 1897-iki egyezmény részletei még mai napig se kerültek nyilvánosságra; kívánatos volna, ha a kormányok azokat közléstennék, mint a hogy annak idején a német szerződéssel történt.

A béketárgyalás.

A »Frankfurter Zeitung« szerint Leyds transzváli követ kijelentette, hogy az európai búr delegátusok az angol kormány elutasító magatartása dacára azon lesznek, hogy valahogyan távirati érintkezésbe léphessenek a dél-afrikai búrok vezéreivel. Ugyanis azt akarják, hogy a két köztársaság újabb megbízatást küldjön az európai delegátusoknak. Leyds eme kijelentése arra vall, hogy a búrok mégis megakarják ragadni a kezdeményezést a béke érdekében, amint azt az angol kormány kívánja, amely kijelentette, hogy közvetítőt nem akceptál és ha a búrok békét akarnak, ők kérjék azt. Különben a búr delegátusok nyilatkozatai arra engednek következtetni, hogy a hollandiai kormány az ő kérésükre járt el, bármennyire hangoztatja is, hogy ők Knyper terveiről mit se tudtak.

TAJÉKOZTATÓ.

Febr. 13. A kath. kör választmányi ülése.

— Tegnap az Arkádia-zsinházban, ha a kegyelmes ur emlékezik reá — kezdte a számtanácsos, — tüsszenttem . . . és véletlenül a kegyelmes urra . . . Bocsá . . .

— Micsoda ostobaság ez . . . Az istenért! Mit akar? — f ordult a fő-államtanácsos a következő ügyes-bajos emberhez.

— Szóba se akar állni velem — gondolta magában Cservjakov és elsáppadt — tehát harragszik! . . . Nem, így nem maradhat a dolog . . . Meg fogom neki magyarázni . . .

Mikor a fő-államtanácsos már az utolsó emberrel is végzett, s át akart menni a lakására, Cservjakov megint oda állt eléje s hal-kan így szólt:

— Kegyelmes uram, ha bátorkodom a kegyelmes urat háborgatni, ezt nem csupán azért teszem, mert a megbánás érzete kényszerít reá . . . Hiszen véletlenül történt, méltóztassék elhinni!

A fő-államtanácsos keservesre fintorította az arcát s a mellén keresztbe tette a kezét:

— Ah, ön tréfálni akar, ugy-e? szólt dühösen s aztán átment a másik szobába.

— Micsoda? Tréfálok? — gondolta magában Cservjakov. — De ez egyáltalán nem tréfádolog! Fő-államtanácsos és mégse bírja elfogni ezt a dolgot! Ha nem akar szóba állni se velem, akkor nem is kérek bocsánatot ettől a henczegőtől! Vigye el az ördög! Majd írok neki egy levelet, de többé nem jövök ide hozzá. Istenemre mondom, hogy többé nem jövök ide!

Cservjakov hazafelé menet az uton ilyen dolgokon törte a fejét. A levelet azonban nem írta meg. Sokáig gondolkozott róla, hogy hogyan írja, de nem tudta úgy nyélbe ütni a levelet, hogy meg lett volna vele elégedve. Másnap tehát megint el kellett mennie a fő-államtanácsoshoz, hogy személyesen magyarázza meg a dolgot.

— Tegnap voltam bátor tisztelegni a kegyelmes urnál, — szólt Cservjakov, mikor a fő-államtanácsos kérdőleg tekintett rá, — még pedig nem, azért, hogy tréfát üzzek, mint ahogy mondani méltóztatott. Bocsánatot kértem azért, hogy letüsszenttem a kegyelmes urat. Eszembe se jutott, hogy tréfát üzzek. Ugyan hogy is mertem volna ilyet cselekedni? Hiszen ha mi tréfálni akarnánk, akkor hová lenne a . . . főlebbvalónk iránt köteles tisztelet? . . .

— Takarodjék ki! — kiáltott rá a fő-államtanácsos, aki már elküit s remegett dühében.

— Te-e-essék? — szólt Cservjakov s majd megmeredt rémületében.

— Takarodjék ki! — kiáltott ismét a fő-államtanácsos, a lábával toppantva.

Cservjakov ugy erezte, mintha megszakadt volna valami a hasában. Se látott, se hallott, mikor kiosont az ajtón s hazafelé vánszorgott. Gépiesen benyitott a lakásába, ugy, ahogy volt, egyenruhástul lefeküdt a divánra és . . . meghalt.

Ötszáz ember kenyere.

— Saját tudósítónktól. —

Losoncz, február 10.

Tizenhét esztendeje három losonczyi szegény bádigos, névszerint *Sternlicht Soma*, *Herz Adolf* és *Schein Soma* kicsiny, szerény eszközökkel dolgozó zománczó gyárat alapított. A gyár szerencsés helyzetben volt. Az országban ez volt az egyedüli zománczó gyár és azóta is csak hármat építettek kivüle.

A losonczyi gyár ma hatalmas, nagy kiterjedésű. Ötszáz embert foglalkoztat. A munka nem szünetelt eddig soha, sőt éjjel-nappal szakadatlanul folyt.

A tetszetős külsejű, impozáns méretű gyár belső viszonyai azonban hihetetlenül rosszak.

A gyárat hat esztendő alatt mindössze kétszer vizsgálta meg az iparfelügyelő s mind a két vizsgálat alkalmával mindent rendben talált. Pedig ebben a gyárban tizenkét esztendő óta fejletlen gyerekeket dolgoztatnak olyan munkaidő mellett, hogy szinte tönkre kell menniök. Az ipartörvény imperative meghagyja, hogy 12 éves gyermeket csak iparhatósági engedély mellett szabad munkába fogni, de tizenhét éves aluli gyermeknek naponként nyolc óránál többet dolgozni nem szabad. *Sternlicht S.* és *Tsai* tulteszik magukat az ipartörvényeken. Huszhuszonöt krajczár munkabér mellett este hattól reggel hatig, tehát teljes tizenkét óra hosszat dolgoztatják a korán pusztulásnak indult gyerekeket s a mikor a kerületi iparfelügyelő vizsgálatát hírül viszik, a gyerekeket *elbujtatják a padláson*.

Legutóbb 35 új munkást vettek föl s ez volt a közvetlen előidézője a sztrájknak. A 35 új munkás bérét a régi 500 emberen akarták megvenni. A művezető az utolsó kifizetés alkalmával ridegen közölte a munkásokkal:

A darabszámra dolgozóknak 7,
a napszámra dolgozóknak 5,
és a gyermekeknek 3 százalékot

levonunk a fizetéséből. A kinek nem tetszik, elmehet!

A munkások erre megmozdultak és sztrájkba léptek. Közszük álltak az előmunkások is és velük tart az ujonnan alkalmazott 35 ember is. Sztrájkörő egy sem akadt köztük. Pénteken nagy népgyűlést tartottak s részt vett azon *Weltner* is, a magyarországi szociáldemokrata párt titkára is.

A munkások bizalmi férfai vasárnap ismét tárgyaltak a gyár megbízottaival. Az értekezleten a polgármester elnökölt. Am az értekezleten nem jutottak eredményre. *Sternlichték* nem akarnak lemondani a levonásokról s a munkások természetesen nem adják be a derekukat.

A sztrájkanyán.

A sztrájkolók a Zöldfa vendéglőben tartózkodnak józanul, higgadtan tárgyalják az eseményeket. Van köztük férfi, nő és gyermek vegyesen. Ott jár köztük *Zvara József* 13 éves parasztfiu. Vézna természetű, beesett arcú gyerek. Bágyadt szemében a munkában virrasztott nehéz éjszakák nyomát sem hagyták meg a gyermeki kedélynek.

Másfél esztendeje dolgoztam abban a gyárban — hosszú, csontos ujjával a zománczó-gyár fele mutat — ez most az első pihenőm.

— Iskolába jársz-e — kérdi tudósítónk tőle.

— Mikor járnék uram? Egyik héten éjjel, másik héten nappal dolgozom. Hat órákor kez-

dem, hatkor végzem. Még ebédidőm sincsen. Dolgozom is, eszem is egyszerre.

Egy ércnyomó segéd beszél:

— Meglett ember vagyok. Kitanultam a mesterségemet, de itt a gyárban zoniánczolás módszert használnak. Mikor fölvettem, nem szóltak róla egy szót sem. Am már az első fizetésnél lefogtak tőlem minden forinttól tíz krajczárt — tandíj czimén.

— Es ki tanítja?

— Egyszer megmutatták s azóta csinálom is. De a »tandíjat« két esztendeig fizettem. Ezen a héten hét forintot kerestem abból lefogtak hetven krajczár »tandíjat« és ötven krajczár »perczenet«.

Amott megszólítok egy véu napszámos embert.

— Kézd is sztrájkol?

— Jó esik nekem is egy kis pihenés. Hetven krajczár napdíjam van. Ebből is leakartak fogni 35 krajczárt. Pedig még az életemet is, de hányszor kockáztattam meg.

— Hogyan?

— Hogyan? Hát az emeleten csak úgy állították fel a rengeteg sulyu gépeket, hogy vastraverz sincs alattuk. Tavaly még a művezetőnk, a Schach ur is odaveszett. A gép összezúzta a fejét. Pedig kár érte. Azóta fordult rosszra a sorunk.

*

A gyárban a munka szünetel. A gázke-menczék a mesterek fütik, mert ha a tűz kiálszik bennük, két hétig sem lehet munka-képes állapotba hozni. A gyártulajdonosok remélik, hogy a munkások beleunnak a bér-harczba. A sztrájkolók azonban már segítettek magukon. Nagyrészüik hazautazott a környéken lakó családjukhoz s ott várják be a harc végét. A kik Losonczon laknak, akár betekig is kibírják a sztrájkot.

Eljegyzés a bálón.

A Kath. Kőr szombati báljának egyik érdekes epizódjáról beszélnek a városban.

Aranka egy szép szőkbé, enivaló kis édes hölgy. Tihamér pedig egy jóképű vastag fekete bajuszu kedélyes uri ember. Odafent a bálón megismerkedtek és a mennyire lehetett, mindig együtt voltak.

Következvén a szünóra, az aranyifjúság egy tekintélyes része előre bevonult az étterembe és egy nagy asztalt rögtön okkupált is. Köztük volt Tihamér is.

Beállván a szünóra, seregestül estek a még üresen levő asztalok a bevonulók hatalmába. Egy ilyen asztalhoz, mely éppen szembe volt ifjaink asztalával, került a szép Aranka.

Megtörténvén a letelepedés, megjelenik a XX. század legjobban szerkesztett lapja, a »Csak párosan«. Percz alatt elkapkodják és olvassák, mindenki — a névsort, Tihamér arca egyszerre komorrá válik. A riporter ügyetlensége folytán Aranka helyett Aurélia volt szedve. De arca nemsokára kiderül és kijavítván Auréliát Arankára, aláírja, hogy kijavította Tihamér.

Az aranyifjak egyike rögtön indítványozta, hogy ezt a lapszámot el kell Aranka kezébe juttatni. A szivaros gyerek rögtön át is viszi. Aranka olvassa és arczán bájos mosoly lebeg keresztül míg a lapot vissza adja. Tihamér boldog és iszik egy pohár bort.

A lapszám visszakérül, de csodák csodája, a két név alá ez az ominozus szó volt írva: *jegysek*. Az egész asztal esküdzött, hogy Aranka nem írhatta, de már oda kellett írva lenni, míg át nem ment. Ki írhatta? Valaki az aranyifjak közül! Míg ezen tépelődnek, a társaság ügyes főhadnagya egy anizx kártyát kerít és ráírja: *Gratulálunk!* Ez alá pedig az egész asztaltársaság aláírja a nevét. Még Tihamér is. De gondolván, hogy az egész csak jóízű tréfa, negédes utógondolattal hozzáírja nevéhez e sorokat: Bár álomom valóra válna! Es így került az anizx Aranka kezei közé.

Aranka olvasván a sorokat, először észbontó pir futotta át arczát, mely nemsokára álomfosztó mosolylyá változott. Es míg ifjaink ennek hatására arczjátékon usztak, ő ezt írta a lapra:

»Azt előre megmondom, hogy a hozomány 8 üveg baraczk lekvár és egy ripsz garnitúra.«

A szünet nemsokára véget ért. De addig is irigykedve gyönyörködött az egész társaság azon változatos arczjátékon, melyet Aranka és Tihamér felváltva műveltek.

A főhadnagy és a »Csak párosan« egyik munkatársa pedig, kik egymás mellett ültek, és a kikerült, hogy az egész dolognak értelmi szerzői, meglegedetten ültek egymás mellett.

A souppé csárdás alatt pedig az egész társaság igaz tisztelote és őszinte ragaszkodása kifejezésül vigan verte a taktust és ezifrázta a rezgőt az új jegyesek háta megett.

(Puby.)

UJDONSAGOK

Febr. 13. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.

Febr. 27. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.

Márcz. 13. Kath. Szabad Liceum bőjtiestélye a főgimnázium dísztermében este 6 órakor.

Márcz. 16. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.

Ápr. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja a főgimnázium dísztermében d. e. 11 órakor.

Ápr. 19. Kath. Szabad Liceum zárünnepélye.

* Szentségimádás. Vasárnap reggel vette kezdetét a Szt. László-templomban a három napi szentségimádás, mely állandóan nagy közönséget vonz a templomba. Vasárnap az ünnepélyes nagymiséét Radnai Farkas felszentelt püspök tartotta, a prédikációt dr. Lindberger János theol. tanár, a délutáni vécsernyét Grócz Béla prépost-kanonok; tegnap a nagymiséét Falotay László praelátus-kanonok czelebrálta, Kampell József káplán prédikált és a vécsernyét Fetser Antal apát-kanonok tartotta. — Ma, az ájtatosság harmadik s egyuttal utolsó napján 9 órakor kezdődik az ünnepélyes nagymise, melyet Bunyitay Vincze apát-kanonok tart s evangélium után Pálffy Béla prédikál, délután 3 órakor dr. Steinberger Ferencz apát-kanonok végzi a vécsernyét, — este 7 órakor pedig litánia és Te Deum fejezi be a három napi ájtatosságot.

* Kihallgatás a királynál. O felsége tegnap általános kihallgatást adott, a melyen számos előkelőség jelent meg. A megjelentek közt volt Giffing Vilmos főhadnagy is, a kit a mult ősszel egy megőrült gyalogos, mikor a főhadnagy ártalmatlanná akarta tenni, mellbe lött és ő felsége férfiás cselekedeteért a katonai érdeméremmel tüntette ki, végül pedig a sub auspiciis regis felavatott két ifju tudorát: Choria Ferencz és Zemplén Győzőt. Az általános kihallgatás előtt volt gróf Cziráky Antal, gróf Erdődy Gyula és báró Vécsei József új litkos tanácsosok eskütétele, a melynél jelen voltak Széll Kálmán miniszterelnök gróf Goluchowszky képviselőtében és gróf Apponyi Lajos udvarnagy a főkamarszmester képviselőtében. Az esküformát Rony Béla miniszteri tanácsos olvasta fel.

* Tavaszí idő. Máramarosban évek óta nem volt az időjárás olyan szeszélyes és változó, mint most. Egy nap 10 fokra száll alá a hőmérő nulla alatt, másnap magasra szökik és nyári időre vall. Tavasz és tél váltakozik áprilisi fordulatokkal. Természetes, hogy az ilyen időjárásnak következménye a sok betegség, járvány, ugy hogy az orvosoknak évek óta nem volt annyi a dolguk, mint az idén. A gyakori esőzés következtében a vizek is újra meg újra megáradnak.

* A gázgyári szerződés meghosszabbítása. Senki sincs meglegedve a gázgyár mostani szerződésével, mely 1903-ban jár le, fel is mondta a város idejében, nem is akadna közgyűlés, amely azt megújítaná, de ugylátszik egyelőre mégis meg lesz hosszabbítva, legalább erre törekszenek egyesek a városházán. Addig kapkodtak fűhöz-fához, míg most már azt mondják kifogytak az időből, a végleges világitást nem lehet addig berendezni. Mi ugyan nem vagyunk ezen a véleményen, csaknem két év van még, addig mindent nyélbe lehet ütni, ha komolyan akarják. De a városházán másképp vélekednek, ők még előbb beakarják mutatni a villamvilágitást a város közönségének, de olyan formában, hogy az okvetlenül silányabb legyen a gáznál, hogy elmenjen tőle a kedve mindenkinek. Így aztán időt akarnak nyerni s ezért felszólították a gázgyárt, hogy beleegyezne-e egy—legfeljebb három évre a jelenlegi szerződés meghosszabbításába. Ma jött meg a gázgyár válasza — öröme telhetik benne a városnak — készségesen vállalkozik rá a gázgyár. Ime a válasza:

Tekintetes Polgármesterhelyettes Ur!

Folyó évi január 2-éről 50/1902. sz. a hozzánk intézett becses megkeresésére van szerencsénk kijelenteni, hogy készek vagyunk a mostani gázvilágitási szerződést a város kívánására vagy egy évre vagy három évre meghosszabbítani.

Az e czélből kiállítandó pótszerződésben kiteendő lesz, hogy a meghosszabbított időtartam az első harmincz éves időszak részül lesz tekintendő és ezen meghosszabbítás által eddig szerzett jogaink nem érintetnek.

A pótszerződés minket azonnal, a várost pedig a kormányhatósági jóváhagyás után kötelezi, mely jóváhagyást a város négy hónap alatt megszerezni tartozik, más-különben a mi kötelezettségünk is megszűnik.

Ugyancsak ezen alkalommal kötelezőleg kijelentjük, hogy a meghosszabbított szerződési viszony tartalma alatt a magán gázvilágitási berendezések kizárólagosság jogáról lemondunk.

Nagyvárad, 1902. febr. 10.

Kiváló tisztelettel

Nagyváradí légszeszgyár,

p. pa Campbells és Sands

L. E. Rees.

* A gyermekruha szabó munkások sztrájkja. A budapesti gyermekruhakészítő munkások, a kiknek száma a fővárosban mintegy 150-re tehető, tegnap reggel beszüntették a munkát. A sztrájkot tegnap tartott gyűlésükön mondták ki és követeléseiket a következő kilencz pontban foglalták össze:

1. A napi munkaidő ezentul 11 órában állapittassék meg.
2. Ejjeli munkának csak a legsürgösebb esetekben van helye. Minden a rendes napi munkaidőn túl teljesített munkáért a rendes napibér 50 százalékkal több fizetendő, mint a nappali munkáért.
3. A darab-számos munka eltörleendő.
4. Női kézimunkások részére 10 korona, vasalók és gépészek részére heti 16 korona minimális munkabér fizetendő.
5. Mindazon munkások és munkások, kik már eddig az itt megállapított minimumon felüli bért élveznek, 20 százalékos béremelésben részesülnek.
6. A bérkifizetés minden héten, szombaton este történjék.
7. A vasárnapi munkaszünet az 1891. XIII. t.-cz. értelmében szigoruan betartandó.
8. Ezen pontok egy munkarendbe foglalva, minden műhelyben kifüggesztve tartandók.
9. Ezen mozgalomból nem bocsátható. A sztrájkján különben a legnagyobb csend és nyugalom uralkodik.

* Egy milliárd deficizit. Angolország költségvetésének ezidei deficizitje a háboru költségei miatt meg fogja közelíteni az 1 milliárd márkát.

* **A Katholikus Szabad Liceum** e héten kezd meg *bőjti estélyeit* a főgimnázium dísztermében. A dísztermet ez alkalommal a kör a főgimnázium igazgatóságának szives engedélyével világitással fogja ellátni; a világitási próba hétfőn este lesz. A mellett gondoskodott róla a rendezőség, hogy a bőjti estélynek ne okozzon nehézséget a színház sem s ezért az estélyek kezdetét 6 órára tette. Az egész hét órákor mindig véget ér s akkor még éppen a színházba is eljuthat idejére, aki akar. A bőjti estélyek mindenkor *csütörtöki* napra fognak esni; az elsőt e héten tartja meg a Katholikus Szabad Liceum, f. hó 13-án. Ez alkalommal mint előadó a nagyváradi káptalan kiváló tagja, *Radnai* Farkas püspök fog fellépni; mint kitérő szónokat régóta ismerik öt városunkban s így bizonynyal teljesen be fogja tölteni a hallgatóság a főgimnázium dísztermét. A felolvasás előtt és után a műkedvelőkből alakult nagy énekkar fog előadni két énekszámot, köztük egyet dr. *Szemelhy* Gézától.

* **A közegészségügyi bizottság megalakulása.** A közegészségügyi bizottság *Rimlér* Károly helyettes polgármester elnöke alatt tegnap tartotta alakuló ülését. — Jelen voltak: *Rimlér* Károly elnök, dr. *Konrád* Márk, *Gerő* Armin, dr. *Papp* Oszkár, dr. *Baróthy* Akos, *Stark* Gyula, *Kutiák* Agoston, *Nemes* Aron, *Berkovits* Miklós. *Rimlér* Károly üdvözlö a jelenvöltoakat s felkéri, hogy a gyűlés egyedüli tárgya elnökválasztás lévén, tegyék meg ez irányban proppozíciókat. *Baróthy* Akos dr. elnökül *Konrád* Márk drt ajánlja, kit egyhangulag meg is választottak. A bizottság jegyzője hivatalból *Lukács* Odön városi aljegyző.

* **Az ör-utcai iskola építése.** Tegnap volt az ör-utcai községi iskola építése tárgyában az árlejtés. Négy ajánlat érkezett be nevezetesen: *Guttman* és *Rendesé*, akik ajánlatukban 8 $\frac{1}{10}$ % engedményt ígérnek s az ócska anyagokért 5000 koronát adnak, *Sztarvill* Ferencz 6%-ot enged s az ócska anyagot 5000 koronáért váltja meg. *Hann* és *Keztyüs* 5 $\frac{1}{2}$ % engedmény mellett 5000 koronát ígérnek az ócska anyagokért. Ezen ajánlatokkal szemben ifj. *Rimanóczy* Kálmán 6 $\frac{1}{10}$ % engedményt ad s az ócska anyagokért 4000 koronát ígér. A *Guttman* és *Rendesé* ajánlata tehát a legelőcsbb s így valószínűleg ők fognak megbízatni az ör-utcai iskola építésével.

* **Szerencsétlenség Milán király gyászünnepélyén.** Megrendítő szerencsétlenség történt tegnapelőtt a Krusedoli és Iheregi országúton. Milán király halálának évfordulója alkalmából igen sokan gyűltek össze, különösen a közel fekvő szlapon községekben, hogy jelen legyenek a zárdaiban megtartott istentiszteleten. A beszentelés után a vidékiek a zárda körül felállított sátrakba tértek mulatni s csak este felé kezdtek oszladozni. *Ruzics* Szvetozár és *Belyászi* Fülöp vrđniki lakosok egy kocsin utaztak haza és a két emberen, a két asszonyon s *Ruzics* leányán kívül felvették még a kocsira *Begics* Szávát is. Az ittas emberek gyors hajtásban hajtottak, nem törődve a hegyről levezető meredek lejtővel. A lovak a féknélküli kocsit örült ügátásban vitték. Hirtelen kanyarulathoz értek, itt a kocsit felborult s a benne ülők a meredek hegyről lezuhantak a mélységbe. *Ruzics* Szvetozárné, a leánya, továbbá *Belyászi* Fülöp rögtön szörnyet haltak. *Begics* Száva és *Belyászkiné* a fejükön szenvedtek súlyos sörülést, *Ruzics* oldalbordáját törte össze. A segélykiáltásokra az utánuk jövők összeszedték őket és beszállították Iheregre, hol az élve maradtakat ápolás alá vették.

* **Az Egyesült-Államok lakossága** Amerikában a legújabb adatok szerint 84.233.069. Ebből esik az Egyesült-Államokra 75.994.575 a Philipinákra 0.961.339, Portoricóra 953.243,

Hawai szigetekre 154.001, Alaskára 63.595, Guamra 6.000 és Samoa szigetre 6.100. Egy századdal ezelőtt a lakosság száma csak 6 milliót tett ki. Az egész világon csak három birodalom van, mely az Egyesült-Államokat lakosság tekintetében felülmúlja: Kína, az angol birodalom és Oroszország.

* **Szerencsétlenség kezttyűtisztítás közben.** Maramaros-Szigeten Baló tanár neje a minap kezttyűjét tisztogatta benzinnel s e közben közel jutott az égő gyertyához. Egyszerre elborította a láng. A megrémült asszony ki akart futni az utcára, de szerencsére a közelben lévő anyósa megragadta, a földre teperte s azután ágyterítővel, szőnyegekkel hirtelen letakarta. Így menekült meg az asszony a legnagyobb szerencsétlenségtől. Csak nyakán, kezén és mellén kapott égési sebeket.

* **Tiszta bort a pohárba.** Emlékezetben van még *Darányi* földmívelési miniszter erélyes fellépése a mesterséges és hamis borok és műbor gyártók ellen, a mi oly nagy vihart támasztott az országban s a mennyit ártott egyes körökben a miniszter nimbuszának, annyit használt közegészségügyi és kereskedelmi szempontból az országnak. Ugy látszik, a városi hatóságok nem csinálnak lelkiismereti kérdést a dologból, mert nem ellenőrzik kellően a borkereskedőket, a kiknek pinczéiben szaporábban fakad a bor, mint a szőlőtőkék fürteiből. A borellenőrző bizottságnak, melyet a törvényhatóság a maga kebeléből választ, volna kötelessége örködni, hogy a magyar bor hitele és a szőlősgazdák érdeke egyes üzér szellemű emberek kapzsisága miatt csorbulást ne szenvedjen. Ezt a bizottságot azonban mióta megalakult, egyszer sem hívták össze. A bizottság egyik lelkes tagja, *Széles* Lajos, a ki komolyan veszi a kötelességét, most indítványt nyújtott be a törvényhatóságához hosszú és szép indoklás kíséretében a borellenőrző bizottság működése tárgyában, melynek végső része így szól:

Utasítsa a tek. Törvényhatósági Bizottság *Bordé* Ferencz adóügyi tanácsos urat arra, hogy az 1901. évi jan. 10-én megválasztott borellenőrző bizottságot *legalább havonként egyszer* gyűlésre hívja össze; ezen szakkbizottság a gyűlésen határozza el, hogy *nyomban* mely pinczékben akar vizsgálatot tartani, hogy *igaz elözetes értesítés lehetősége kizárva legyen*: egyszerűen, hogy ezen bizottság törvény szerinti és minden bortermelő, — de nem borgyártó — által hön öhajtott működését végre valahára már megkezdhesse.

Ezen indítványomat a legközelebbi gyűlés napirendjére kérem kitűzteni.
Nagyvárad, 1902. febr. 10.

Teljes tisztelettel:

Széles Lajos.

* **El, el Oroszországba, Oroszországba...** Kettőn valának ők, kecsesek, csinosak és természetesen kóristák. A kis *Latabárné* örökké mosolygott, a molett *Rácz* Szeréna örökké ábrándozott és senki sem tudta, miről?

Gyakran sétáltak együtt sugdosóva: a kis *Latabárné* mosolygott, a molett *Rácz* Szeréna ábrándozott és senki sem tudta, miről?

Volt találkozás. *Latabárné* tudja, hogy bánaos kis özvegy és csinos kis özvegy is, *Rácz* Szerénáról a neve is mutatta, hogy nem parancsol neki senki, *miről* ábrándozhattak, sugdoshattak volna hát, ha nem egy-egy ideálról? Egy kellemes utazásról Oroszországba, Nizzába, a tizes délvidekre, persze csak párosan?

Tegnap nagy meglepetésre ébredtek a színháznál. A kis *Latabárné* mosolya, *Rácz* Szeréna ábrándozása hiányzott. Nyomuk sem volt sehol. Keresték mindenfelé, közben beszélgettek szerelmi bánatról, csalódásról, öngyilkosságról, stb. míg végre egy kis levélke nyomra vezette a találkozókat.

Bizony elment a két kis kórista, de nem a hév Oroszországba, hanem a hideg — *Muszkaországba*. Felvették a havi gázsit s aztán a la •el, el, el Cytherébe, el Cytherébe• elénekelték, hogy

El, el Oroszországba,
Oroszországba, Oroszországba...

Mert hiába, Oroszországban télen is meleg van s Oroszországban nyáron is hideg van, de mit ér az, ha Oroszországban magasabban áll a szívek hőmérője: a rubel, mint Oroszországban a vékony lira?

S lehet, hogy egykor még nagy művésznőként fogják őket emlegetni a lapok. Hja, gazdag hanggal csak Oroszországban remekelhet az ember, Oroszországban ellenben az a fő, hogy gazdag legyen a — szív.

* **A város könyvtára.** Az a megcsontosodott közöny, melylyel nemzetünk a »tudós« könyvek és irodalom pártolás iránt a multban oly nagy előszeretettel viseltetett, hála a mai napok csodás reklám fogásainak, szűnő félben van. A mai nemzedék sok rossz szokásnak hódol ugyan, de azért már nem irtózik úgy a könyves boltoktól, mint elődei a hajdan való jó időkben. Csak az a kár, hogy ma már nem teremnek olyan sűrűn a nagy írók és nagy emberek s Petőfit és többi társait a magas Parnasszuson csak holta után honorálják szellemi hagyatékukért. A kormány is sokat tesz a nemzeti kultúra érdekében s hivatalból megküldi az egyes törvényhatóságoknak a közigazgatási és egyéb szakműveket. Ez uton egy egész könyvtárra menő anyag gyűlt össze a városházán, a mi évről-évre szaporodik. Azonkívül a különböző városok is megküldték monografiájukat és egyéb kiadványaikat, úgy hogy sok becses irodalmi munkához is hozzá jutott a város teljesen ingyen. Ezen művek könyvtári rendezése most van folyamatban a városházán *Rimlér* Károly h. polgármester rendeletéből, a kiknek szándéka a város bibliothekáját, melynek felállítását a törvény rendeli, lehetőleg fejleszteni, hogy ne csak díszre legyen a városházának, de praktikus hasznát is vehessék a tisztviselők. Csakis a mai idők anyagias felfogásából magyarázható, hogy a törvényhatóság tagjai közül eddigelé még egyetlen embernek sem jutott eszébe indítványt tenni arra nézve, hogy a több százezer forintos évi költségvetésbe legalább 100 forintot vegyen fel a város a könyvtár gyarapítására. Bevásárlás nélkül csonka és hiányos marad a könyvtár úgy aesthetikai, mint szakművek dolgában. A multban a városok sokat áldoztak a nemzeti művelődés érdekében, a mai korban, mikor a magyar hazafiság fejlesztésére még nagyobb szükség van a városok hazafias áldozatát az ország közművelődése még inkább megkívánja. Azt hisszük, egy kis jóakarattal melletti módját lehetne keríteni annak, hogy a bevétel morzsáiból a szellemi szükségletekre is fordítson a város valamit. Olyan Maecenas lehet egy magyar város, hogy a »Magyar Nemzet történelme« s a főbb nemzeti költők művei helyet foglaljanak házi könyvtárában.

* **Halálozások.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentéseket:

Alólirottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rokonnak *Nagy* Imre m. k. posta és távirda áltisztnak folyó hó 8-án d. u. 5 órákor élte 53-ik, boldog házassága 29-ik évében rövid szenvedés után történt elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 10-én d. u. 2 órákor Rét-utca 905-ik szám alatt levő lakásnál az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után a várad-olaszi-sirkertben fognak örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokoni, barátai, kartársai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1902. febr. 8-án. Béke poraira! Özv. *Nagy* Imréné szül. *Kis* Mária neje. *Nagy* József testvére. *Kis* Sándor nejevel és gyermekeivel sógora.

A végtisztességen számosan voltak jelen az elhunyt rokoni, barátai és ismerősei közül. A posta és távirda alkalmazottak testületileg vettek részt a megbízható, pontos és régi szolgáló temetésén.

Alólirottak fájdalommal tudatják a legjobb hitves, anya, anyós és nagyanyának *Bibescu* Jánosné szül. *Baltezan* Zsófiának folyó hó 8-án este 10 órákor élte 58-ik,

előadások, szavaltok következtek, a melyek közül különösen kitűnt *Joó Karolin szavaltata*. Utána tánczra perdült a fiatalság s cigányzene mellett a legjobb hangulatban késő éjszakáig együtt maradt. A mulatságon a nagyváradi iparosság oly nagy számban vett részt, hogy az egyleti tágas helyiség zsufolásig megtelt vendégekkel.

Nyomdász-bál. Vasárnap este tartották a nagyváradi nyomdászok a létesítendő üdültelep (szanatorium) javára rendezett táncmulatságukat, mely — tekintve az ugyanazon napi ref. bált — elég sikerültnek mondható, amennyiben némi kis összeg fog jutni fent jelzett nemes célra is. A négyest *Rácz Jóska* kitűnő zenéje mellett 60 pár tánczolta. Derék nyomdászaink, kik köznapokon éjjel-nappal a nagyközönség szolgálatában állanak, ez alkalommal kivették részüket a mulatságból is, mely a legjobbkedvel és kitartással a hajnali órákban ért véget. Meg kell még említenünk *Maresch Károly* vendéglistát, ki a kitűnő ételek és italok, valamint pontos és előzékeny kiszolgálásával a jelen voltak megelégedésével találkozott.

A jelen voltak közül a következőket sikerült összejegyeznünk:

Asszonyok: Aranyossy Istvánné, Bernáth Józsefné, Balogh Lajosné, Berényi Istvánné, özv. Csillag Sámuelné, Czobel Sámuelné, Deési Sándorné, Eröss Jánosné, özv. Fekete Jánosné, Goldstein Jakabné, özv. Goldstein Mártonné, Guttman Mórné, Guttman Eszti, Groszman Sámuelné, Held Kálmánné, Háber Józsefné, K. Kämpfner, Kohn Vilmosné, Klein Antalné, Lukács Agostonné, Mahler Józsefné, Molnár Gáborné, Nagy Zoltánné, Oláh Sándorné, Papp Elemérné, Róth Ignáczné, Simon Jakabné, Stiphanovszky Kristófné, Schlinger S.-né, Weisz Bernátné, Weinberger Sándorné stb.

Leányok: Asztalos Hermina, Aranyossy Jolánka, Balogh Esztike, Berényi Irma, Csillag Szeréna és Rózsika, Czobel Linka és Francziska, Dombi Erneszt, Eröss Mariska, Fekete Irma, Groszman Helén, Goldstein Etelka, Goldstein Sarolta, Goldberger Etelka, Jurovits Etelka, Klein Hermina és Cecília, Kohn Róza, Lukács Veron, Mittleinder Karolin, Markovits Etelka, Mahler Emma és Frida, Moskovits Szeréna, Molnár Irma, Nagy Juliska, Oláh Mariska, Papp Erzsike, Róth Jolánka, Schwartz Linka, Schlinger Frida, Weinberger Gizella, Weisz Gizella, Weisz Róza, Weisz Janka, Weisz Aranka stb.

IRODALOM.

Irodalmi értesítés!

1. A »*Szent Olvasmányok* az év különböző ünnepeire« II-ik bővített kiadás, képekkel, diszes vászonkötésben; ára 2 kor.

2. »*Elmélkedések a mi Urunk Jézus Krisztus szenvedéséről és haláláról*« vászonkötésben, képekkel; ára 1 kor.

3. »*Szűz Mária a mi Anyánk*« üdvös beszélgetések, diszes vászonkötésben, képekkel, ára 1 kor.

Mindezen könyvek egyházi jóváhagyással bírnak. Bérmentve küldetnek. Lelkészek erga ss. is megkaphatják.

Megrendelhető Kovács Jázon áldozópapnál. *Mária-Pócson*, Szabolcs m.

A Kisfaludy-társaság tegnapelőtt tartotta évi ünnepi nagygyűlését, a melyen *Beöthy Zsolt* elnöki megnyitó beszéde után *Varga Gyula* főtitkár tette meg jelentését. *Alexander Bernát* nagybecsű értekezést olvasott fel *Shakespeare* és *Katona József* czimén, majd *Varga Gyula* bemutatta *Szabolcska Mihály* három bájos költeményét, *Berczik Árpád* felolvasta *Mikszáth Kálmánnak Akétszerez lengyel* című mély humoru elbeszélését. Végül *Kozma*

Andor mutatta be a »*Rutalska*« című, *Bulyovszky-díjjal* koszoruzott költeményt, mely mint a jellegés levélből kitűnt, *Balla Miklósnak*, a jeles fiatal költőnek a műve. A közönség úgy a költeményt, mint a jelen volt költőt lelkesen megtapsolta. A nagygyűlést lakoma követte az *István főherceg szállodában*, a melyen *Heinrich Gusztáv Schedius Lajos*, a társaság volt alelnökének emléket üjtotta fel szép beszédben, majd *Beöthy Zsolt* a királyra, *Berzeviczy Albert Apponyi* grófra mondott felköszöntőt, a ki erre gyönyörű beszéddel válaszolt. *Radó Antal* felköszöntője után ismét *Beöthy Zsolt* szólalt fel és felköszöntötte *Balla Miklóst*, a társaság által pályakoszoruzott fiatal költőt.

Irodalmi Értesítő. A *Lampel-Wodianer* udvari könyvkereskedő czég (Budapesten, *Andrássy-ut 21. sz. a.*), kiadásában és szerkesztésében *Irodalmi Értesítő* czimű új havi szemle indult meg, a melynek czélja állandó értekezést létesíteni a könyvvásárló közönség és a könyvkereskedelem között. Az új lap élénk tartalma, változatossága és alapossága a legjobb tájékoztató mindazok számára, a kik a könyvek iránt érdeklődnek. A lap képeket és mutatványokat közöl a czég kiválóbb kiadványaiból. Tanszer rovatában a tanszeripar újabb fejlődését ismereti. Különböző rovatában az érdekesebb irodalmi híreket csoportosítja és *Könyvesház* cziművel a magyar, német, francia és angol könyvészeti adatokat közli. Különösen az a rovat az, a mely irodalmunkban nézegről és az új lapnak általános érdeket ad. Közli az új lap a zeneművek bibliográfiáját is. A czég kívánatra minden érdeklődőnek ingyen megküldi a lapot.

REGÉNY-CSARNOK

A Polanieczki-család.

Irta: *Sienkiewicz Henrik*. — Fordította: *Kolesváryné-Korányi Ilona*.

— *Karlsbadból* jövök, — mondta. — Az idén gyönyörű asszonykák voltak ott. Buczynekbe megyek. Vőm megnyugtattott Mária állapota felől, de ő maga rossz színben van. Nem találja?

— *Zawilowski* esete nagyon halott reá hallott róla, ugy-e?

— *Hogyné!* borzasztó eset! Nagy szerencsétlenség! De a szerencsétlenségek legnagyobbika az, hogy a mai ifjúságnak nincsenek elvei. Az erkölcsöket tönkretették az újkor találmányai, az atheizmus, a hipnózis, a szociálizmus stb.

XI.

Osnowski az ujságok útján értesült *Zawilowski* öngyilkossági kísérletéről s naponta sűrűn kérdezősködött állapot felől. *Polanieczki* végre megnyugtatta, hogy az orvosok kijelentése szerint a költő életben marad.

Osnowski hosszú levélben felelt, a melyben *Ostendei* tartózkodásának részleteire is kiterjeszkedett.

— *Mondja meg Ignácznak*, — írta, — hogy *Annettel* együtt, a jó hír vételénél örömkönyeket sirtanak. Isten tartsa meg őt nemzetének dicsőségére. S most, hogy megnyugtattott barátunk állapota felől, nagy ujságot közölök. *Scheweningben* kiűtött a kanyaró s *Broniczné*, *Linette* és *Kopowski* ide menekültek. A tengerparton találkoztunk néha, de nem ismertük egymást. *Kopowski* kártyát dobott nálunk, de nem viszonztam látogatását, mert férji mindségemben kötelességem válogatni feleségem társaságát. Könyörtelenségi szempontból tudatam velük, hogy *Ignác* túl van a veszélyen, mert úgy hallottam, hogy *Linette* nagyon a szívére vette a dolgot. Még aznap látogatást tettek nálunk s feleségem fogadta őket. Olyan nemesszívű asszony! Azt mondja, hogy a bűn betegség, s a betegeket elhagynunk nem szabad. Az első találkozás mindnyájukra kínos volt.

Kopowski mindenütt mint *Linette* vőlegénye szerepel s be kell vallanom, hogy jobban ille nek össze, mint *szegény Ignác*czal! Talán a *Gondviselés* akarta így! *Broniczné*, ugy hallom, beszéli, hogy a szakítás oka *Zawilowski* vallás talansága és erőszakos természete volt.

Néném mindig így csalta a világot, s végtére maga is elhitte, hogy *Linette* magasztos jellem. Annál keservebb volt a csalódás. Takargatja a hibáját, mindenféle mesét eszel ki, de a csalódás nyomot hagyott hátra. Igazán rossz színben van. *Linette* esküvője, ugy hírlik két hónap mulva lesz *Párisban*. Mi nem leszünk jelen, a régi intimitás örökre megszakadt. Feleségem, ugy látszik, nem igen bizik *Kopowski* hűségében...

Polanieczki meguntatta *Bigieléknek* a levelét.

— *Jobb is*, ha *Linette* *Kopowski* feleségévé lesz, — jegyezte meg *Bigielné*, — különben tartanék attól, hogy *Zawilowski* ismét közelednék hozzá.

— *Nem!* — okoskodott férje. — *Ignác* sokkal erősebb jellem! Különben is *Heléne* kisasszony azt mondja, hogy sosem említi. Teljes eszméletnél van, mindenkit megismer, de ugy látszik, mintha elfelejtette volna a multat.

— *Mária* tud már az esetről?

— *Mig* *Ignác* életveszélyben forgott, elíteltam előtte, most annyit mondtam, hogy a költő baleset folytán megsérült, s az orvosok teljes nyugalmat rendeltek neki. Nagyon megindította a dolog. Azt hiszem, jobb, ha még nem térünk vissza *Varsóba*.

Az inas levelet hozott *Polanieczkinek*. *Maszkó* írta a következőket: — *Öt óra* tájban lakásodon fölkerestek. Saját érdekedben beszélni óhajtok veled.

— *Vajjon mit* akarhat tőlem? — szólt hangosan *Polanieczki*.

— *Kicsoda?*

— *Maszkó* beszélni akar velem.

— *Ügyes-bajos* dolgok. Fülíg uszik a gondban. Csoda, hogy még bírja. S tudja, hogy *Maszkóné* anyja teljesen megvakult?

— *A szerencsétlenségben* ismerjük meg az embereket, — mondta *Bigielné*. — *Meglepett*, hogy *Maszkóné* milyen gyöngéd anyjával szemben. *Rosszul* itéltük meg eddig, most kitűnik szívjósága. Mindketten mélyen megbotráncoltak *Linette* viselkedésén.

— *Ha Teréz* követett volna el ilyesmit, — mondta *Kraslawskiné*. — *kitagadtam* volna. — *De Maszkóné* nem is az, a ki ballépésre képes! Sokkal különb asszony annál!

Polanieczkit mindig ostorcsapásként érte, ha *Maszkónéről* történet említés. Ilyenkor az élet utálatos színjátéknak tetszett, a melyben szerep neki is jutott. *Búcsuzott* tehát s lakására sietett.

Maszkó várakozása ellenére, nem kért tőle pénzt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

Körber Széllnél.

Budapest, febr. 10. (Saj. tud. távir.) *Körber* osztrák miniszterelnök ma este *Pestre* érkezett, hogy *Széll Kálmánnal* a vámtarifa tárgyában a már megkezdett tárgyalásokat folytassa.

Kanesev temetését megzavarták.

Budapest, febr. 10. (Saját tud. táv.) *Ma* helyezték a meggyilkolt minisztert örök nyugalomra. A végtisztessége azonban — mint *Szófiából* jelentik — nem a legsimábban folyt le. A beszentelésen a fejedelem is jelen volt, de a gyászmenet elindulása után kíséretével együtt eltávoztott. Alig ért a menet az *Arany Oroszlán-szálloda* elé, midőn két lövés dördült el, óriási riadalmat okozva. *Meneküljünk*,

kiáltottak a jelenvolt miniszterek és diplomaták s az egész közönség jajveszékelve szétfutott. A fejvesztett megriasztott tömeg földre tiporta a kivonult iskolás gyermekeket s tört zuzott mit utjában talált. Számosan igen súlyosan meg is sebesültek. E váratlan incidens miatt Kancsevet csak sokára lehetett eltemetni. A helyszínen megjelent zsandárok a szállóban elfogták tüstént a lövöldöző maczedon bizottság tagjait. Érdekes, hogy Stambulow temetésén hasonló incidens történt.

Kern Artur sajtópöre.

Budapest, febr. 10. (Saj. tud. távir.) Kern Arthur Nagy-Kikindán német lapot szerkeszt, melyben heves támadásokat szokott intézni a magyarság ellen. A magyar iskolák magyarosítása ellen irt cikke miatt beadott sajtópörét ma tárgyalta az esküdtszék s az esküdtek, a jelenvoltak nagy meglepetésére, védő beszédjének hatása alatt a vád alól felmentették.

Rónay lemondása elfogadva.

Budapest, február 10. (Saj. tud. távir.) A Magyar Nemzet írja, hogy Rónay Jenő főispán lemondását Széll Kálmán miniszterelnök elfogadta.

Makkai beszéde.

Budapest, febr. 10. (Saj. tud. távirata) Makkai Zsigmond országgyűlési képviselő csütörtökön fogja elmondani első beszédét. A költségvetés tárgyalásánál fog fel-szólalni. A beszéd — melyet pártfeleinek megmutatott s kik azt takarosnak mondják, — érdekesnek ígérkezik.

Az Osztrák-Magyar Bank állása.

Bécs, febr. 10. Az Osztrák-Magyar bank állása február 7-én:
Bankjegyforgalom 1450,197.000 — 34,776.000 korona. Erczkészlet 1460,940.000 — 5,216.000 korona. Váltótárca 222,486.000 — 7,157.000 korona. Lombardüzlet 49,533.000 — 1,821.000 korona. Adómentes bankjegytartalék 390,691.000 — 30,797.000 korona.

Paraszt dráma.

Budapest, február 10. Máramaros-megye Rozália községében rémes gyilkosságot követett el e hó 5-én Mirza Vaszilij kigazda. Mirza néhány évvel ezelőtt elvette a falu egyik legszebb, de legkaczerabb leányát, akiről elmondták előre a falusiak, hogy sok baja lesz még vele az urának. Egy ideig jól éltek. A boldog férj még akkor sem féltékenykedett, amikor már az egész falu suttozott a felesége hűtlenségéről. Egyszer aztán mégis csak szívéhez férközött a gyanu. E hó 5-én azt mondta a feleségének, hogy néhány napig nem jön haza, mert munkája akadt a szomszéd faluban. Magával vitte a fejszét is. Alig tette ki lábát a házból, már ott volt a feleségénél Bélya Juon. Mirza leült a falu végén, de félóra mulva már otthon termett s a hogy meglátta a csábítót, szó nélkül rárontott és négy fejszecsapással lesújtotta. Az asszony kiabálására elősiettek a szomszédok, de Bélya már halott volt.

A csendőrök vasrverték a gyilkos férjet, aki megbánás nélkül, sőt diadalérzettel ismételtette: Itéltem! Jussom volt rá! (M. T. I.)

A búr háború.

Wolpehoek (Oranje), febr. 9. Lybenbergtől és a Wilge folyótól keletre végzett több napi hadművelet után az összes angol csapatok 1-ére virradó éjjel különböző irányokból kiindulva összefüggő vonalat alakítottak Kafirkopig. Az egész vonal 7-én hajnalban előnyomult nyugat felé és megszállotta a heilbronn-frankforti és a doornkloof-kronstad-lindley-i őrházvonalakat. Az egész vonalon éjjel elsánczolt előrsők állottak 50 yardnyira egymástól. A többi angol hadoszlop az arczvonalon operált, hogy megakadályozza a búrok átkelését az őrházvonalakon. Ezek az oszlopok másnap előnyomultak a vasuti őrházvonal felé, a melyet időközben megerősítettek, hogy a búrok keresztül ne törhessenek rajta. Február 6-án Dewett ezen a bekerítő vonalon belül volt és megparancsolta embereinek, hogy kis csapatokra oszljanak. Ő maga kevés emberrel és egy marhacsoporttal előnyomult a kronstad-lindley-i vonal felé és az éjszaka sötétjében a marhákat a drótkerítések felé hajtotta, úgy hogy az állatok áttörték a kerítést. Dewett három embert, 25 lovat és sok marhát vesztett. Rákövetkező éjjel más búr csapatok ismételt próbáltak keresztültörni. Az egyik csapat 20 halottat hagyott a csatateren, Heilbronn közelében állítólag 283 halott, sebesült és fogoly volt a veszteségük, mikor keresztül akartak törni. Az angolok vesztesége 10 halott volt. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

A Leszámitoló és jelzálogbank közgyűlése.

A Leszámitoló és jelzálogbank vasárnap tartotta harmadik közgyűlését.

A közgyűlésen Guttman József építész, igazgatósági elnök elnökölt; jegyzője Friedländer Sámuel volt. Jelen voltak a következő részvényesek:

Óváry Sándor, Keszthelyi Zoltán, dr. Mayer László, Rosenzweig Lipót, Fischer Sámuel, Kaufmann Márton, Frankl Zsigmond, Weisz J. Miksa, Reich Sándor, Wallerstein Dániel, dr. Popper Akos, dr. Dési Géza, dr. Miskolczy Ferencz, Weisz József, Weisz Károly, Helyfi József, Kálmán Sándor, Schwarcz Jakab (Elesd), Neumann Gábor, Schwarcz Márkus, Pollák Pál, Friedmann Fülöp, ifj. Ullmann Izidor, Deutsch Hermann, Bánffy Sámuel, Friss Manó, Schönfeld Lajos, Grósz Albert, Breider Armin, Kain Jakab, Nagy György, Munk Gábor, Weisz Mór, dr. Berger Ignác, Nozák Rudolf, Zedleck Róbert.

Guttman József elnök a gyűlést megnyitva üdvözölte a megjelent részvényeseket, érdekes előadásban vázolta a múlt év fontosabb eseményeit.

Ezután Moshovits Miksa az igazgatóság jelentését terjesztette elő, bemutatta az évi mérleget, melynek főbb tételeiből közölhetjük, hogy az elmúlt év tiszta nyeresége 37280 kor. 49 fillér, ebből a tartalékalapra az alapszabályok szerint meghatározott 10%, (3408 kor. 95 fill.) helyett 12000 korona jut. A nyereség egy része, a szokásos tantiémekre, a tisztviselők jutalmazására és jótékonycélokra lesz fordítva.

Megválasztották ezután újból a volt igazgatókat, nevezetesen: Guttman József, Blan

Sámuel, Deutsch Herman, ifj. Ullman Izidor, Óváry Sándort, három évre, valamint dr. Miskolczy Ferencz, Komlóssy József, dr. Mayer László, Keszthelyi Zoltán és Sonnenfeld Adolf felügyelőket újból egy évre.

Az igazgató tanács tagjait kiegészítették: Farkas József, Kádár János, Schönfeld Lajos, Kiss Károly, dr. Berger Ignác, dr. Várnay Ferencz, Rozsly Géza, Rosenzweig Lipót, Schüch József, Pálffy Béla, dr. Adorján Emil, Mezey Odón, Stern Mózes részvényesekkel.

Ezzel a gyűlés az elnök lelkes éltesével véget ért.

A baromfitenyésztőkhez.

Magyarország baromfitenyésztéséből közel 72 millió koronát hozott be a külföldről 1901-ben. Nagy összeg ez, ha meggondoljuk, hogy vetekedik buzakivitelünk pénzértékével is. Kinek köszönhető ez? Az államnak csupán az állam eleget áldoz a baromfitenyésztésre, haszna nem is marad el, de mennyivel nagyobb volna még ez a haszon, ha a társadalom is kezébe venné az ügyet. Mert a baromfitenyésztésnek jövője nagy. A magyar baromfi, a baromfitermékek idehaza ép úgy, mint a külföldön keresett cikkek, szépen pénzkelhet ezen állattenyésztési ágból a nagyobb gazda éppen úgy, mint a kis tenyésztő. Csak irányítás, cél, értékesítési források, kevés tanulás, kedvezmények kellene hozzá. Mindezeket van hivatva megadni a »Baromfitenyésztők országos Egyesülete«, a melynek megalakulása küszöbön van. Nagy horderejű társadalmi tényező lesz ez s annál nagyobb, minél jobban csoportosul köréje a nagy közönség. Hogy csoportosuljon, hogy erős legyen, ez minden magyar embernek érdeke lehet. Ép ezért, aki csak baromfitenyésztő van az országban, keresse fel, már saját hasznára is a »Baromfitenyésztők Országos Egyesületét«, kérje annak alapszabályait, az előkészítő-bizottság irodája, melynek vezetésével agh Endre van megbízva, készséggel megküldi azt. A tagsági díj egy évre 8 korona s azért a tagok ingyen még egy kitűnően szerkesztett szakközlönyt is kapnak s mindazon kedvezményekben és jogokban részesülnek, a melyekről bő felvilágosítást adnak az alapszabályok. A »Baromfitenyésztők Országos Egyesülete« előkészítő irodájának címe: Budapest, IX. kerület. Köztelek. Ulló-ut 25. szám.

Marha ártáblázat 1902. február hó 4-ről.
Egy pár első rendű jármás ökör 600-680, egy pár másodrendű jármás ökör 500-580, egy pár harmadrendű jármás ökör 240-480, 1 drb fejős tehén 100-220. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 150-240. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 120-172, 1 drb. veres borju 24-50, 1 drb. fél éves borju 42-56, 1 drb egy éves borju 46-76, két éves borju 68-180. 1 drb hizott sertés 80-86, 1 ár fél éves 32-38, 1 pár egy éves sertés 46-74, 1 pár két éves sertés 78-124. 1 drb igás ló 160-230, 1 pár ökörbőr 40-52, 1 pár tehénbőr 26-36. 1 pár bojubőr 10-22, 1 pár lóbor 10-20.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 10.

Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvessz	624.50
Államkassza	416.—
Magyar jelzálog	483.—
Salgótarján	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, február 10.

Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repace, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. február 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.95
Magyar koronajárdék	97.87
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4,75%	120 --
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2,75%	100.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1878-ból	119. --
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	86.75
Itiméri jog megváltási kötvény	101.10
Eorvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	96. --
Magyar nyereséj-sorozatjegy-kölcsön	189.50
Tiszszabályozás szept. sorozatjegy-kölcsön	156.50
Oszták járadékpapírban	101. --
Oszták járadék ezüstben	100.80
Oszták járadék aranyban	120.75
Oszták korona járadék	98.25
Oszták államsorozatjegyek	151. --
Oszták magyar bank részvény	16.50
Magyar hitelbankrészvény	717. --
Oszták hitelintézet részvény	701.25
Párisi vista	95.27
20 frankos arany (Napoleonár)	19.05
Németbirodalmi márka	117.17
London vista	289.40
20 márkás arany	23.42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A ki szépet akar látni, a ki **jót**
és **finomat** akar enni,

de almát!!

az fáradjon a Német-utczába
Ländler-féle házba,
ott találhat legszebbet, legjobbat
és legolcsóbbat. 49

STERN VILMOS
modern kölcsönkönyvtára.

Több ezer kötetből álló magyar, német,
francia és angol művekből.

Figyelmes kiszolgálás

Olcsó előfizetési díjak, tetszés szerinti
időre, úgy helyben, mint vidéken.

Nagyvárad, Nagypiacz-tér,
Ováry-ház (butorüzletben.) 39

Uj varrógép üzlet.

22 év óta a varrógépek minden ágazatát alaposan kiismerve az elsőrendű SINGER varrógépekből, mint a melyeket legkitünőbbeknek találok, egy a mai kor igényeinek megfelelő

varrógép üzletet

nyitottam a Zöldfa-utca 15. sz. alatt. Midőn ezt a helybeli és vidéki n. é. közönség b. tudomására hozom, egyúttal bátor vagyok szives érdeklődésüket felhívni a következőkre.

Raktáron tartok hazai gyártmányú legkitünőbb *Adria varrógépeket*, továbbá külföle valódi *Singer* kis és nagy karikahajtó, *Singer*, *Vibrating*, *Schulte*, *Teuton* és iparosok részére a legújabb és legzeleszerűbb »MINERVA« gépeket (mert ezek a leggyorsabbak.)

Gép és kerékpárrészek, valamint javítás nálam a legolcsóbb árban eszközöltetnek.

A legjobb minőségű elsőrendű SINGER varrógép ára 80 koronától feljebb, havi és heti részletfizetésre is szolgálom gépeimet.

A t. vevőközönséget biztosítom a legpontosabb kiszolgálásról, valamint varrás és himzésbeni dímentes oktatásról.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok mély tisztelettel

Rottenburg Sámuel,

Zöldfa-utca 15. szám.

47

A legjobb és legolcsóbb
saját termésű

borok

Stettner István

borkiárusítás ában kaphatók
BÉMER-TÉR, ROTH-HÁZ.

Uj bor (n.-várad karczos) 1 liter 30 kr.

Ó-bor 1 » 36 »

Rizling (9 éves) 1 » 50 »

Vörös 1 » 50 »

Muskutály 1 » 80 »

Édes ürmös 1 » 70 »

50 literen felüli hordókban literenként 10 krral olcsóbb. — Butellás dessert, tokaji és gyógyborok saját árban kiárusítatnak.

Szives próbarendelményüket kérem

kiváló tisztelettel

Stettner István,

bortermelő.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

A midőn a n. érdemű közönségnek becses tudomására hozom, hogy

Fő-utczán, a Nyiry-házban levő
férfi-szabó üzletemet

most ujjonnan rendeztem be a legszebb és legjobb

bel- és külföldi szövetekkel,

nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy eddigi t. megrendelőimnek pártfogásáért köszönetemet kifejezzem; egyúttal kérve továbbra is a szives támogatásukat, melyet ugyekezni fogok kiérdemelni az által, hogy csak a legjobb anyagból és legújabb szabás szerint készült ruhákkal, **szolid árak** mellett fogom a n. érdemű közönséget kiszolgálni.

Tisztelettel

Fudally Bálint,

férfi-szabó.

56.

Fekete szövetekből a magas klérus számára állandó raktár.

Női ruha szövetekből
dus választék.

Szenzációs ujtás!

Vászon és fehérneműekből nagy raktár.

Ingyen! életnagyságu fénykép! Ingyen!

Minden vevőnek, a ki 10 frt értékűt vásárol, bármely átadott fénykép után egy **életnagyságu** 60 cm. magas művészi sziesen kiállított bő fényképet készít **teljesen ingyen** még akkor is, ha a bevásárlás apróbb részletekben történik.

Csupán díszes keretért (passe partou) önköltségetem 1 frt 50 krt számítok fel. Ezen életnagyságu **ingyen fényképet** magát sem képes a világ egy műintézete sem 10 frton alul elkészíteni.

Minden vevőnek, még a legkisebb bevásárlásnál is pénziáram egy fénykép bonnt szolgáltat ki, melyen a bevásárlási összeg nyugtázva lesz. A midőn ezen részletekben vásárolt összeg 10 forintot tesz ki: vagy 10 forint értékűt egyszerre vásárol, az ingyen fényképre jogosan igényt tarthat.

Tehát önként érthető, hogy minden további 10 frt értékű vásárlás egy-egy ingyen fényképre jogosít.

Életnagyságu fényképek kivitele üzletünkben láthatók.

Amerikai áruház, Nagyvárad, Fő-utca (Olaszi), Bazár (színház) épület.

Női Blousokból dus
választék

Telefon 372. szám.

Női ruhákat és Blousokat
mérték után is készítünk.